

BOZOK ÜNİVERSİTESİ

HAYVAN DENEYLERİ YEREL ETİK KURULU

YÖNERGESİ

AMAÇ:

MADDE 1- Bu yönerge; Bozok Üniversitesi'nde yapılacak deneysel ve eğitim amaçlı kullanılacak hayvanların barınmaları, üretilmeleri, izole edilmeleri, nakledilmeleri, deneylerde kullanılmaları ve gözlem yapılması ile ilgili tüm süreçlerde etik bakımdan kabul edilebilir uygulamaların sınırlarını belirlemek ve araştırma önerilerini bu açıdan incelemek üzere "Bozok Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu"nun kuruluş ve çalışma esaslarını, yapılması planlanan işlemlerin sunulmasını, araştırma önerilerinin incelenmesini, uygulamalar için izin verilmesini, uygulamaların izlenmesini ve gerektiğinde sonlandırılmasını belirleyecek esasları düzenler.

KAPSAM:

MADDE 2- Bu yönerge; Bozok Üniversitesi'nde deney amacıyla kullanılacak hayvanların kullanılmadan önce alınması gereken izinleri, bu amaçla Bozok Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu'nun oluşturulmasını, çalışma usul ve esaslarını, görevlerini, eğitim, denetim ve yükümlülüklerini kapsar.

DAYANAK:

MADDE 3- Bu yönerge; 06.07.2006 tarih ve 26220 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik" in ilgili maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

TANIMLAR:

MADDE 4- Bu yönergede geçen;

- a) **Rektör:** Bozok Üniversitesi Rektörünü,
- b) **Başkan:** Etik Kurul Başkanını,
- c) **Etik Kurul:** Bozok Üniversitesi'nde bilimsel araştırma, tıbbi uygulamalar ve eğitim-öğretim gibi temel etkinliklerde deney hayvanları ile yapılacak işlemleri etik ilkeler çerçevesinde değerlendirmeyi, önerilen protokolleri incelemeyi, izin vermeyi, uygulamaların izlenmesini, deney hayvanları üzerinde yapılan tüm işlemlerin kayıt altına alınmalarını ve bu işlemlerin anında yada geriye doğru izlenebilmelerini sağlayan Bozok Üniversitesi Yerel Etik Kurulunu,
- d) **Deney:** Deneysel olmayan hayvancılık, tarımsal yada klinik veterinerlik uygulamaları dışında kalan hayvanlar üzerinde yapılacak her türlü uygulamayı,
- e) **Deney hayvanı:** Deneyde kullanılan ve kullanılacak hayvanı,
- f) **Deney hayvanı kullanıcısı:** Deney hayvanı kullanarak her türlü eğitim, araştırma ve test yapmak isteyen veya bu programların yapılmasında deney hayvanlarına dokunarak ve gözlemleyerek katkıda bulunan öğrenciler, araştırmacılar, akademik, sağlık, teknik ve idari personeli,
- g) **İnsancıl öldürme metodu:** Bir hayvanın türüne göre en az fiziksel ve davranışsal acı verilmek suretiyle yaşamına son verilmesini,

- h) **Deney hayvanları üretim ve araştırma ünitesi:** Çevre ve Orman Bakanlığı ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığının ilgili yönetmelikleri uyarınca deney hayvanı üretilmesi, yetiştirilmesi, bakımı ve barınmasına ilişkin esaslara uygun olarak kurulmuş birimi,
- i) **Hayvan Kullanım Laboratuvarı:** Bozok Üniversitesi bünyesinde deneysel ve bilimsel amaçla hayvanlara müdahale yapılan birimi,
- j) **Yetkili kişi:** Bozok Üniversitesi bünyesinde deney hayvanlarını yetiştiren ve barındıran birimlerde çalışan hayvan kullanım laboratuvarının sorumlusunu,
- k) **3-R Kuralı:** Hayvan üzerinde deney yapılması ile ilgili etik standartları belirleyen, Replacement: Yerine koyma, Reduction: Azaltma ve Refinement: Arındırma ilkelerini ifade eder.

HAYVAN DENEYLERİ YEREL ETİK KURULLARININ ÇALIŞMALARI:

MADDE 5- Hayvan deneyleri yerel etik kurullarının çalışmalarında göz önünde bulundurulacak hususlar şunlardır:

- a) Deney hayvanları üzerinde yapılacak tüm uygulamaların yerel etik kurul tarafından onaylanmış olması zorunludur.
- b) Yerel etik kurul tarafından yapılan düzenlemelere uygun olarak alınmış bir genel veya özel istisna olmadıkça, deneylerde kullanılacak;
  - Fare : *Mus musculus*,
  - Sıçan : *Rattus norvegicus*,
  - Tavşan : *Oryctolagus cuniculus*,
  - Kobay : *Cavia porcellus*,
  - Golden hamster : *Mesocricetus auratus*,
  - Köpek : *Canis familiaris*,
  - Kedi : *Felis catus*,
  - Bıldırcın : *Coturnix caturnix*,İnsan dışındaki primat türlerinin kayıtlı yasal deney hayvanı üreticisi ve tedarikçilerinden alınmış olması şartı aranır. Kedi, köpek gibi evcil türlerin sokakta başıboş olanları deneylerde kullanılmaz.
- c) Bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde tanımlanan hayvanlar, yasal bir tedarik kuruluşundan alınmaları veya deneysel amaçlar için üretilmiş olmaları koşulu ile deney hayvanı olarak kullanılabilir.
- d) Yerel etik kurullar tarafından:
  - 1) Ulusal mevzuat ve uluslar arası sözleşmeler çerçevesinde nesli tehlike altında olan ve korunan türler ile CITES Sözleşmesinin Ek-1 Listesindeki türlerin; araştırmanın amacının söz konusu türlerin korunması veya hayati biomedikal amaçlar için istisnai biçimde tek uygun türler olduğunun ispatlanması durumunda kullanılmasına izin verilir.
  - 2) Doğadan alınmış yaban hayvanı üzerinde yapılacak deney; ancak diğer hayvanların deneyin amacı bakımından yeterli olmaması halinde onaylanır.
  - 3) Deney hayvanı olarak kullanılan hayvanların hangi üretici ya da tedarik kuruluşlarından olduğu tespit edilir ve kayıt altına alınarak veri tabanına aktarılır.

ETİK KURULUNUN OLUŞUMU:

MADDE 6- Hayvan Araştırmaları Etik Kurulu;

- 1- Tıp Fakültesi temsilcisi,
- 2- Deney Hayvanları Araştırma Birimi Başkanı,
- 3- Deney hayvanları araştırmalarında deneyimli bir fizyoloji uzmanı,
- 4- Doğal ortamda ve/veya laboratuvarında yapılan hayvan araştırmalarında deneyimli bir biyolog,
- 5- Deney hayvanları araştırmalarında deneyimli bir farmakoloji uzmanı,
- 6- Hayvan araştırmalarında deneyimli cerrahi bilimlerden bir üye,
- 7- Tıp etiği uzmanı (Deontoloji uzmanı),
- 8- Hayvan deneyleri konusunda deneyimli Deney Hayvanları Araştırma Yetiştirme Ünitesinde görev yapan en az bir yıl deneyimli bir veteriner hekim,
- 9- Kurum ile çıkar ilişkisi olmayan sivil toplum kuruluşlarına kayıtlı üniversite mezunu T.C. vatandaşı bir üye,
- 10- Deney hayvanları ile çalışmayan ve kurum ile çıkar ilişkisi olmayan üniversite mezunu T.C. vatandaşı bir üye ile birlikte 10 üyeden oluşur.

Hayvan deneyleri yerel etik kurulunda görev alacak en az bir üyenin in vivo hayvan deneylerinden en az bir yıl deneyimli ve doktora/tıpta uzmanlık derecesine sahip olması gereklidir. Yerel Etik Kurullarda tıp veya veteriner hekim etiği uzmanlarının bulunması tercih edilir. Kurumlar kendi ihtiyaçlarına ve kurumun idari özelliklerine göre yerel etik kurul kompozisyonunu belirleyebilirler. Yerel Etik Kurullara kurum dışından üyeler de atanabilir. Hayvan deneyleri yerel etik kurulları gerektiğinde başka alanların uzmanlarından görüş alabilir ve/veya toplantılara davet edebilir.

ETİK KURULUNA ATANMA VE GÖREV SÜRESİ:

MADDE 7- Etik Kurulu üyeleri üniversite personeli olan ve sivil toplum örgütüne bağlı tüm üyeler rektör tarafından atanır. Oluşan liste Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kurulu'na bildirilir. Etik Kurulu üyelerinin görev süresi 4 yıldır. Görev süresi sonunda üyelik sona eder. Ancak aynı üye tekrar seçilebilir. Bir takvim yılı içinde üst üste üç toplantıya izinsiz ve/veya özürsüz olarak katılmayan üyelerin üyeliği düşer. Boşalan üyelik için bir ay içinde 5. maddede belirtilen esaslara uygun olarak kalan süreyi tamamlamak üzere yeni bir üye rektör tarafından seçilir.

ETİK KURULU ÇALIŞMA YÖNTEMİ:

MADDE 8- Hayvan Araştırmaları Etik Kurulu, Etik Kurulu Başkanının gündemli çağrısı üzerine ayda en az bir kez ve salt çoğunlukla toplanır. Kararlar katılanların oy çokluğu ile alınır. Eşitlik halinde başkanın oyu iki oy sayılır. Başkan kendisine bir yardımcı belirler. Başkanın olmadığı durumlarda kurula başkan yardımcısı başkanlık eder. Etik Kurul'u ilgilendirilen bir konu ile ilgili fazla başvuru olduğu durumlarda başkan üyeleri olağanüstü toplantıya çağırabilir. Kurul üyelerinden herhangi biri endişe edilen bir konuyu tartışmak istemesi halinde toplantı talep edilir. Toplantılar halka açık değildir.

ETİK KURULUNUN GÖREVLERİ:

MADDE 9- Etik Kurulunun görevleri aşağıdaki gibidir:

- a) Deneysel hayvanları üzerinde yapılacak tüm işlemlerin etik yönünden kabul edilebilir sınırları belirlemek, kendisine iletilen araştırma projeleri ile ilgili başvuruları onaylamak veya gerekçeli olarak reddetmek,
- b) Kurum içinde deney hayvanları kullanma sürecinin etik kurallara uygun olarak sürdürülmesini denetlemek, bu amaçla gerekli düzenlemeleri yapmak,
- c) Deneysel hayvanları üzerinde gerçekleştirilecek işlemlerin onaylanmış şekline uygun olarak yapılmasını sağlamak, aksi bir durumda gerekli işlemleri başlatmak,
- d) Deneysel hayvanları ile çalışacak personelin gerekli eğitimi almasını sağlamak, bu amaçla sertifika programları düzenlemek, deney hayvanı kullanım sertifikası olmayanların hayvan deneyleri yapmasına izin vermemek,
- e) Deneysel hayvanları üretim ve araştırma ünitesi ile Hayvan Kullanım Laboratuvarının etik yönden uygun olup olmadığını denetlemek, uygun görmediği durumlarda deney hayvanı kullanılmasını önlemek,
- f) Deneysel çalışmalar sonunda ortaya çıkan ölü hayvanlar ile tıbbi ve diğer atıkların 2872 sayılı Çevre Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde bertarafını sağlamak,
- g) 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun ve ilgili mevzuatın getirdiği hükümler çerçevesinde; deney hayvanlarının kayıt altına alınmalarını ve izlenebilmelerini sağlamak,

ETİK KURUL ÇALIŞMA İLKELERİ:

MADDE 10- Etik Kurul çalışma ilkeleri aşağıdaki gibidir:

- a) Deneysel çalışmaların araştırma yöntemleri ve deney gereçleri konusunda gerekli bilgi ve beceriye sahip kişiler tarafından evrensel koşullara uygun olarak yapılmasını,
- b) İnsan ve hayvan sağlığına katkı sağlayacak, bilimsel bilgiyi arttıracak, toplumun yararına olacak araştırmaları desteklemek,
- c) 3-R Kuralına ters düşecek araştırmaların yapılmasını engellemek ve düzeltilmesine yardımcı olmak,
- d) Araştırma ve biyolojik testler için uygun tür, soy ve kalitede deney hayvanı kullanımını sağlamak,
- e) Deneysel hayvanlarda kullanılacak hayvan sayısını, bilginin geçerliliğini ve güvenilirliğini etkilemeyecek en az düzeyde tutmaya çalışmak,
- f) Hayvanların üretiminden deney aşamasına kadar geçen sürede hayvana en az ağrı ve acı çektirecek, en az strese sokacak bilimsel yöntemlerin tercih edilmesini sağlamak,
- g) Hayvana ağrı, acı ve huzursuzluk verecek bir girişimin zorunlu olması halinde en uygun bir anestezi yöntemini sağlamak,
- h) Hayvanların iyi eğitilmiş personel tarafından uygun koşullarda yetiştirilmesini sağlamak,
- i) Kedi, köpek gibi evcil türlerin sokakta başıboş olanlarının deney hayvanı olarak kullanılmasını engellemek,
- j) Doğadan alınmış yaban hayvanı üzerinde yapılacak çalışmanın, araştırmanın amacı bakımından diğer hayvanların yeterli olmaması durumunda onaylanması,

ETİK KURULA BAŞVURU:

MADDE 11- Etik Kurula başvurular ekte verilen başvuru formuna uygun olarak araştırma projesi yürütücüsü tarafından yapılır. Bozok Üniversitesi personeli olmayanların yapacağı çalışmalar için çalışmanın yapılacağı birimden alacağı izin belgesini başvuru belgelerine eklemeleri zorunludur.

BAŞVURULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE KARAR:

MADDE 12-

- a) Etik Kurul usulüne uygun olarak yapıldığı saptanan başvuruları kayıt altına alır ve incelemek üzere kendi belirleyeceği raportörlere iletir. Raportörler başvuru ile ilgili incelemelerini gerekli gördüğünde araştırmacılarla da görüşerek bir sonraki etik kurul toplantısına kadar tamamlar. Raportörlerin görüşünü hazırlamasını takiben ilk etik kurul toplantısında başvuru gündeme alınarak değerlendirilir. İkinci etik kurul toplantısında başvuru hakkında kesin karar verilerek başvuru sahibine bildirilir.
- b) Etik Kurulu onayı alındıktan sonra projede veya çalışmaya katılacak kişilerde bir değişiklik olacak ise bu durum Etik Kuruluna bir yazı ile bildirilir ve onay alınır.
- c) Etik Kurul yaptığı değerlendirme neticesinde “Uygun”, “Düzeltilmesi Gerekir”, “Koşullu Olarak Uygun” ya da “Uygun Değildir” şeklinde karar verir. Etik Kurul tarafından verilen başvurunun reddine ilişkin karara karşı Hayvan Deneyle Merkezi Etik Kurulu’na itiraz edilir.
- d) “Düzeltilmesi Gerekir” kararı verilen başvurular başvuru sahibi tarafından düzeltildikten sonra Etik Kurul tarafından tekrar değerlendirilir. “Koşullu Olarak Uygun” kararı verilen projeler Etik Kurul tarafından belirlenecek bir süre izlenip, istenilen koşulların yerine getirilip getirilmediği değerlendirildikten sonra “Uygun” ya da “Uygun Değildir” şeklinde karara bağlanır.
- e) Etik Kurulu üyelerine ait başvurular değerlendirilirken ilgili kurul üyesi görüşmelere katılamaz ve oy kullanamaz.
- f) Tarih ve sayı numarası verilerek kayıt altına alınan tüm başvuru ve karar en az 5 yıl süre ile korunmak zorundadır. Benzer şekilde Etik Kurul toplantı tutanakları da en az 5 yıl saklanır. Tüm kayıtlar Hayvan Deneyle Merkezi Etik Kurulu ile Çevre ve Orman Bakanlığı’nın denetimine açık tutulur.

DENEY HAYVANI İLE UĞRAŞACAK PERSONELİN EĞİTİMİ

MADDE 13- Deney hayvanı ile uğraşacak personelin eğitiminde uyulması gerekli hususlar aşağıda belirtilmiştir:

- a) Deney hayvanı ile uğraşan ve/veya uğraşacak araştırmacıların eğitilmesi için eğitim programlarının düzenlenmesi, laboratuvar hayvanları kullanım sertifika programlarının açılması, düzenlenmesi ve yürütülmesinden Yerel Etik Kurulu sorumludur. Bu programlarda başarılı olanlara Yerel Etik Kurulu tarafından deney hayvanı kullanım sertifikası verilir.

- b) Deneý hayvaný kullanicýlarý, sertifika almadan bu hayvanlar üzerinde deneý, eđitim, test amacýyla iřlem yapamaz ve çalıřma mekânlarında bu hayvanlarý barındıramazlar.
- c) Yerel Etik Kurulu deneý hayvaný üretilmesi ve yetiřtirilmesi ile sorumlu personelin asgari olarak bilgilendirilmesi ve uyulması gereken usul ve esasları içeren bir meslek içi eđitim programý hazýrlar ve periyodik olarak bunun uygulanmasını denetler. Eđitim programları yetkili kiřiler tarafından yürütülür. Kurum içinde yetkili kiřilerin kimler olduđu Yerel Etik Kurulu tarafından belirlenir.
- d) Yerel Etik Kurulu onayına sunulan çalıřmalarda, deneý hayvaný kullanan kiřinin kullanım sertifikası olmamasý halinde Yerel Etik Kurulu tarafından çalıřmalarına onay verilmez.
- e) Bir arařtırıcı, kendi sertifikası olmamasý halinde arařtırma yürütücüsü olarak bařka kiřilerle ortak çalıřma yapmak amacýyla Yerel Etik Kuruluna bařvurabilir. Kendisinin katıldıđı, ancak dođrudan deneý hayvanlarıyla iřlem yapmayan arařtırmacılar, sertifikalı deneý hayvaný kullanicýlarının yardımıyla deneylerini sürdürebilirler.
- f) Sertifika programlarının nasıl yürütüleceği Yerel Etik Kurulu tarafından belirlenir.
- g) Bu Yönetmelik hükümlerine göre düzenlenen deneý hayvanları kullanım sertifika programlarına kayıt yaptırarak devam ve başarı koşullarını yerine getiren kursiyerlere "Deneý Hayvanları Kullanım Sertifikası" verilir. Deneý hayvanları kullanım sertifikası, Yerel Etik Kurulu Başkanı ile birlikte rektör tarafından imzalanır.
- h) Bařka kurumlardan alınmış olan deneý hayvanları kullanım sertifikaları ya da benzerlerinin bu Yönerge hükümlerine göre eşdeğer olup olmadıklarına Merkez Etik Kurulu karar verir.
- ı) Lisans/yüksek lisans düzeyinde deneý hayvaný kullanımı ile ilgili alınmıř olan eđitimlerin sertifika programına eřdeđer olup olmadığına Yerel Etik Kurulu karar verir.
- i) Deneý hayvanları kullanım sertifikası alacaklar asgari olarak aşağıda belirtilen konularda eğitim almak zorundadırlar:

Konu adı	Ders Saati			Verecek kiřinin niteliđi
	A Kategorisi		B Kategorisi	
	Hayvan bakıcıları ve diğer yardımcı personel A1	Teknisyen ve teknikerler A2	Araştırıcılar	
Deneý hayvanlarının anatomisi, fizyolojisi, histolojisi ve biyokimyası	3	5	3	En az yüksek lisans diplomasına sahip (Tıp Fakóltesi, Veteriner Fakóltesi veya Biyoloji Bölümünden), bu konuda deneyimli veya eğitim sertifikalı kişiler

Mevzuat	1	1	2	Bu konuda uzman kişiler
Hayvan deneyleri etiği	2	2	2	En az yüksek lisans diplomasına sahip (Tıp Fakültesi, Veteriner Fakültesi veya Biyoloji Bölümünden), bu konuda deneyimli veya eğitim sertifikalı kişiler
Alternatif yöntemler	0	2	4	En az yüksek lisans diplomasına sahip (Tıp Fakültesi, Veteriner Fakültesi veya Biyoloji Bölümünden), bu konuda deneyimli veya eğitim sertifikalı kişiler
Tutuş teknikleri	5	3	3	En az yüksek lisans diplomasına sahip (Tıp Fakültesi, Veteriner Fakültesi veya Biyoloji Bölümünden), bu konuda deneyimli veya eğitim sertifikalı kişiler
İlaç verme ve enjeksiyon teknikleri	0	3	3	En az yüksek lisans diplomasına sahip (Tıp Fakültesi, Veteriner Fakültesi veya Biyoloji Bölümünden), bu konuda deneyimli veya eğitim sertifikalı kişiler
Kan ve örnek alma teknikleri	0	3	3	En az yüksek lisans diplomasına sahip (Tıp Fakültesi, Veteriner Fakültesi veya Biyoloji Bölümünden), bu konuda deneyimli veya eğitim sertifikalı kişiler
Anestezi – ötenazi teknikleri	1	3	3	En az yüksek lisans diplomasına sahip (Tıp Fakültesi, Veteriner Fakültesi veya Biyoloji Bölümünden), bu konuda deneyimli veya eğitim sertifikalı kişiler
Laboratuvar işletmesi	1	1	1	En az yüksek lisans diplomasına sahip (Tıp Fakültesi, Veteriner Fakültesi veya Biyoloji Bölümünden), bu konuda deneyimli veya eğitim sertifikalı kişiler
Temel laboratuvar güvenliği ve temizlik (Çevre, ekipman, kafesler ve hayvanlarla ilgili her türlü yardımcı materyal: tanım, kullanım ve bakım, temizlik,	6	6	6	En az yüksek lisans diplomasına sahip (Tıp Fakültesi, Veteriner Fakültesi veya Biyoloji Bölümünden), bu konuda deneyimli veya eğitim sertifikalı kişiler

hijyen, atıkların kontrolü)				
Hayvan refahı ve davranış özellikleri	4	3	3	En az yüksek lisans diplomasına sahip (Tıp Fakültesi, Veteriner Fakültesi veya Biyoloji Bölümünden), bu konuda deneyimli veya eğitim sertifikalı kişiler
Deney hayvanlarının üretimi	2	2	2	En az yüksek lisans diplomasına sahip (Tıp Fakültesi, Veteriner Fakültesi veya Biyoloji Bölümünden), bu konuda deneyimli veya eğitim sertifikalı kişiler
Deney hayvanlarının beslenmesi	2	2	1	En az yüksek lisans diplomasına sahip (Tıp Fakültesi, Veteriner Fakültesi veya Biyoloji Bölümünden), bu konuda deneyimli veya eğitim sertifikalı kişiler
Hayvan hastalıkları (mikrobiyolojik, virolojik, parazitolojik)	2	2	2	En az yüksek lisans diplomasına sahip (Tıp Fakültesi, Veteriner Fakültesi veya Biyoloji Bölümünden), bu konuda deneyimli veya eğitim sertifikalı kişiler
İş sağlığı ve güvenliği	2	2	2	En az yüksek lisans diplomasına sahip (Tıp Fakültesi, Veteriner Fakültesi veya Biyoloji Bölümünden), bu konuda deneyimli veya eğitim sertifikalı kişiler
TOPLAM	31 saat^(*)	40 saat^(**)	40 saat^(**)	

Alınacak eğitim, Üniversite bünyesindeki dersler, yapılacak özel nitelikte çalıştay, kurs ve programlardan oluşabilir.

İZİN ZORUNLULUĞU:

MADDE 14- Bozok Üniversitesi birimlerinde yapılacak Madde 1’de yer alan çalışmaları yapacak olan tüm araştırmacılar yazılı olarak başvurarak Etik Kurulu onayı almak zorundadırlar. Bozok Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu Yönergesi Madde 1’de yer alan her türlü çalışmayla ilgili ulusal ve uluslararası nitelikteki her türlü bilimsel yayında yer alacak olan “Etik Kurulu Alınmıştır” veya “Etik Kurulu İlkelere Uyulmuştur” beyanından doğabilecek etik sorunların tüm sorumluluğu yayının yazar/yazarlarına aittir.

BİLİMSEL ETKİNLİKLERDE YEREL ETİK KURULLARIN YERİ:

MADDE 15- Bu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten bir yıl sonrası itibari ile deney hayvanları kullanılarak yapılan her türlü ulusal ve uluslararası yayımlanacak bilimsel

etkinlikte yerel etik kurulu onayı alınmıştır veya yerel etik kurul ilkelerine uyulmuştur ifadesi yer alır.

ARAŞTIRMADA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI:

MADDE 16- Araştırma protokolünde Etik Kurulu onayından sonra yapılmak istenen değişikliklerin Etik Kurula yazılı olarak bildirilmesi ve onayın alınması zorunludur. Etik Kurulu onayı alınmadan hiçbir değişiklik protokolü yapılamaz. Çalışmada Etik Kurulunca onaylanmamış protokol değişiklikleri varsa çalışma durdurulur.

DENETİM:

MADDE 17- Etik Kurul deney hayvanlarının üretim, yetiştirme, barındırma ve nakil koşulları ile deneylerin yapıldığı laboratuvarların koşullarının ve ekipmanlarının etik olarak uygun olup olmadığını denetler. Uygun bulmadığı durumlarda deney hayvanı kullanımını engeller.

GİZLİLİK:

MADDE 18- Etik Kurulu yazışmaları gizli olup, ilgili mevzuat ve Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelikte belirtilen yetkili kurumlar dışında üçüncü şahıslara bilgi verilmez.

GEÇERLİLİK SÜRESİ:

MADDE 19- Etik Kurulu olurları verilen süre boyunca geçerlidir. Bitirilemeyen projeler için ek süre talep edilebilir.

YÜRÜRLÜK:

MADDE 20- Bu yönerge Bozok Üniversitesi Senatosu tarafından kabul edildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

YÜRÜTME:

MADDE 21- Bu yönerge hükümleri Bozok Üniversitesi Rektörü tarafından yürütülür.